

Boór András

Újévi hajnal

Tegnap bánt

régí nótá

Beletaposva sárba hóba

Alszik a hajnal

leng a pára

Kuporgó házak számlapjára

Elhagyott varjú

szól a téiben

Katona-cinke fut merészen

Tavalyi bánt

régí móka

Beletaposva sárba hóba.

DM
MAGAZIN

*Boldog új évet
kívánunk
minden olvasónknak!*

Illyés Gyula

A fenn lengő Holdhoz

Fahsi gangrói nézem: — kerekül
óriásra december holdja
oly ősi szüzen, büszkén, mintha ember
nem hágtá volna.

Tudassam vele, hogy mi érte? A
kutyák régi lázzal ugatnak.
S ő száll csak mit se sejtve, hű egében
alvó falunknak.

Hárját hol penget ma Dávid király?
Cecília hol hegedülget?
Isteneink egy állomással
arrébb repültek.

Őj hadi célért, tudós adatért,
hány láb fog rajtad még tapodni?
Velem a hála néz Rád! és szeretnék
koszorút dobni.

Nekem a régi vagy! Még istenibb,
hogy közelebb, hogy emberibb.

Sappho szerelmes hoidja! Vért-ködpő
Vitézünk virrasztó cselédje.
Börtönpriccekhez surranó fény,
Bacsányi mégse!

Vissz a kővébe hálad sokakat

A szocializmus igazi nagysága abban mutatkozik meg, hogy a termelési viszonyok átalakításával együtt átalakítja az embert, és az emberi kapcsolatok egész rendszerét. A jórészt csak pótcelevést és közösség-pótlékokat kínáló kapitalizmussal szemben megteremti minden dolgozó ember számára a valóságos cselekvés lehetőségét és a reális, szerves közösségek világát. Ahhoz, hogy ez megtörténjen, viszszaforodhatatlanná váljon, egy ideig — különösen kezdetben — az osztályösszeütközések, és a forradalmi cselekedetek egész sora zajlik le. Olyan ütközések, amelyekben a hatalomra került munkásosztály megteremti minden osztályuralom, benne saját uralma megszűntetésének is a feltételeit, elhárítva az ember teljes felszabadulásának minden akadályait.

Marx a Tökében a jövő társadalmáról szólva azt írja: „A szabadság birodalma valójában eszünk ott kezdődik, ahol megszűnik a nyomor és a külső erőszak diktálta munka... a szabadság csak azt jelentheti, hogy a társadalmassult ember, a társult termelők ésszerűen szabályozzák, közös ellenőrzésük alá vetik a természettel való anyagcseréjüket, ahelyett, hogy az mint vak hatalom uralkodna rajtuk...” A szabadság birodalmához vezető szocializmus olyan társadalom tehát, amely megteremti a lehetőségét annak, hogy elkerüljék a fejlődésben mutatkozó vak ösztönösséget, a kizsákmányoló társadalmakat marangoló osztályharcot és kibékíthetetlen ellentéteket. Ez természetesen csupán lehetőség, amelyet csak a tudatos és szervezett emberi tevékenység tud valósággá változtatni.

A szocializmusban létrejönnek az emberek közti egyenlőség feltételei. Az egyenlőség először abban az értelemben valósul meg, hogy egyenlő esélyeket teremtenek a társadalom minden tagja számára azoknak a helyzeteknek az elérésére, amelyek fokozatosan lehetővé teszik a teljes emberi életéhez szükséges részesedést a társadalmi javakban. Ebben az értelemben már a tökéles viszonyok felszámolása is nagy előrelépés a társadalmi egyenlőség felé. A magántulajdonosi viszonyok alkották ugyanis az esélyek egyenlőtlenségének legfőbb alapját, hiszen ezek a viszonyok nagy mértékben megszüntették, hogy a különböző osztályokból származó emberek életlehetőségei egyenlőlenek, valamint csökkentették az egyéni képességek és erőfeszítések szerepét az életben elért helyzet meghatározásában.

A szocializmusban létrejött lehetőségek között alakul át az ember, válik szocialista emberre. A társadalom tagjai szocialisták alapokon szervezik meg az életüket, olyan energiát kapnak a megváltozott társadalmi környezettel, hogy annak segítségével további átalakításokat hajthat-

Szocialista társadalom — szocialista ember

nak végre ezen a környezeten. Ebben a folyamatban a munkának, mindenek előtt a termelő munkának van a legnagyobb szerepe. Az ember a közösségekben végzett, szervezett munkában alakítja ki, és alakítja át létének alapvető feltételeit, mindazokat a tárgyakat, és viszonyokat, amelyek nélkül a társadalom léte, a szükségletek kielégítése elképzelhetetlen. A szocialista forradalommal kezdődik meg az a korszak, amelyben fokozatosan lehetőség nyílik minden ember számára, hogy elsajátítsa az emberiség felhalmozott tapasztalataiból, kultúrájából mindazt az értékeset, amire személyesen képes, s így egyre sokoldalúbb,

szertű, hosszú átmeneti időszak, amelyben a legkülönbözőbb okokból továbbra is szembevető különbségek maradnak fenn az emberek helyzetében: nemcsak anyagi tekintetben, hanem olyan vonatkozásokban is, mint például a város és falu, a szellemi és a fizikai munka közötti különbség, s mindez ideig-óráig táptalaj lehet a mások rovására való érvényesülésnek.

A cél természetesen nem az, hogy az embereket önmegtartózkodók tegyék; ellenkezőleg, a szocializmus arra törekszik, hogy minden embernek megszerezze a legteljesebb életörömet, és nem valamiféle elvont, abszolút egyenlőséget akarunk példaképpül állítani az emberek elé, hiszen ez ellentmond a realitásnak, a józan emberi észnek.

A szocialista közösségi ember kialakításának legfőbb útja, hogy az állampolgárok közéleti személyiségekké váljanak. A közéletiség igényének a politikai részvétellel igényének a tömegekben és minden egyénben ki kell bontakoznia. Az egyik legfontosabb feladat a közösségteremtésben, a tömegek felkészítése demokratikus jogaik gyakorlására. A kollektív felelősségérzet csak a közügyekben való tényleges részvétel útján alakulhat ki. A szocialista társadalom sikeres fejlődése ugyanis nagy mértékben azoz múlik, hogy többségben vannak-e azok az állampolgárok, akiknek fejlett a jogtudata és jogérzése, s akik természetesen tartják, hogy a jogokkal együtt jár a kötelességek teljesítése, a közösséget vállaló felelősség is. Az ilyen állampolgárok azok az viszonyok alakítják ki, amelyekben az emberek az államhatalmat már nem kényszerűen elviselendő külső erőnek tekintik, hanem saját eszközükké. Olyan eszköznek, mely erejét, hatalmát attól nyeri, hogy az állampolgárok cselekvő részvételükkel közvetlenül is támogatják. Ez a helyzet a szocializmus intézményei, és a tudatos, szocialista ember találokzásával alakul ki és mindennapi cselekvésben termelődik újra egyre fejlettebb formában.

Baka István

Legenda, hát lehullasz

Legenda, hát lehullasz,
jövőnkől varrt ruha!
Erdővé válhatunk mi,
szarvasokká soha.

Havas táj keszkenőjét
bevészrezzük ma még.
Holnapra lágy humuszú
feled már e vidék.

Szél leng az alkonyatban:
ingünk volt — ám mi többet
magunkra föl nem öltünk,
Soká késett az ünnep.

Legenda, hát lehullasz,
sorsunkká nyítt ruha!
Állunk, mint holtra dermedt
erdők agancs-sora.

hasznosabb tagja legyen a társadalomnak. Ám a lehetőség nem egyenlő a valósággal.

Az új társadalom emberének kifejezésében a legfontosabb feladat az, hogy minél tartalmasabb és sokoldalúbb személyiséggé váljék. Az előttünk álló legfőbb nevelési probléma, hogy legyőzzük a társadalom tagjainak önzését, amely a kapitalizmus terméke, s amire hozzájárul az is, hogy a szocialista társadalom fejlődésében van egy szükség-